

CrossArts gaat met Liefde voor de Mark het water op

Inleiding

De rivier de Mark is een belangrijke groene/blauwe verbindende ader in Breda waarvan de betekenis voor de stad steeds duidelijker wordt en waarvoor de belangstelling groeit. De rivier die stroomt van oost naar west, staat ook voor een nieuw cultureel perspectief op de verandering en groei van de stad. Via verschillende schakels van Grote Kerk via 't Zoet naar Pier 15 en Haveneiland, verbindt de Mark oud met nieuw.

Liefde voor de Mark is het thema van het CrossArts jaarprogramma in 2024. De rivier de Mark in Breda vormt de leidraad voor een reeks van kunstprojecten en culturele activiteiten. Samen brengen ze de culturele dimensie van de stedelijke ontwikkeling van CrossMark voor het voetlicht. Het derde jaarprogramma van CrossArts zal op en langs de rivier zichtbaar en te beleven zijn, verplaatst zich van CrossMark / Haveneiland naar de binnenstad en weer terug, onderzoekt en bevraagt de rol van de rivier en zoomt in op toekomst en verleden van de omgeving en verbindt die met pioniers en creatieve ondernemers aan wal. Een programma dat mensen letterlijk naar CrossMark haalt, verrast, de fysieke afstand overbrugt en bezoekers vertrouwd maakt met het gebied.

CrossArts

Sinds 2022 werkt stichting CrossArts in opdracht van de gemeente Breda aan een tijdelijk kunst- en cultuurprogramma dat inspeelt op de groei en ontwikkeling van Breda. CrossArts is de samenwerking van vijf Bredase culturele partijen: Brack, Electron, Grote Kerk Breda, BredaPhoto en Stichting Tranzforma (stadsgalerij). Met de kunst- en cultuuractiviteiten zet CrossArts het belang van de culturele dimensie als onderdeel van stedelijke ontwikkeling op de agenda.

Creativiteit en duurzaamheid zijn de kernbegrippen voor de activiteiten en projecten van CrossArts. Inhoudelijk gaan ze over de verandering en ontwikkeling van de stad. De keuze van de locaties is onlosmakelijk verbonden met de projecten en versterkt hun betekenis. CrossArts werkt met een klein team en heeft een bestuur dat drie leden telt. De initiatiefnemers van CrossArts vormen samen de programmaraad. Zij geven advies ten behoeve van het programma en werken mee in projecten.

CrossMark en de Mark

Verschillende culturele, creatieve en innovatieve pioniers zoals STEK, Pier15, Brack, Belcrum Beach, Electron Bloos en Poppodium Phoenix geven CrossMark al langere tijd een gezicht, maken mensen nieuwsgierig om te komen kijken, iets mee te maken. Deze initiatieven laten zien dat ze vooruitlopend op de fysieke ontwikkeling een investering in het gebied zijn. Dankzij deze ondernemende pioniers staat Breda op een kantelpunt om de energie en creativiteit die tot nu toe is geïnvesteerd in dit gebied, te bundelen, in te zetten voor een creatieve en duurzame identiteit van CrossMark en te verzilveren voor de -toekomstige- bewoners van de stad.

Daarom blijft CrossMark de thuisbasis van CrossArts, om vanuit cultureel perspectief de groei van Breda en de maatschappelijke vraagstukken (klimaat transitie, de kloof tussen wijken, en tussen inwoners) zichtbaar en beleefbaar te maken en deze te verbinden aan de fysieke opgave.

De rivier de Mark stroomt van de oude binnenstad naar het te ontwikkelen gebied. Vanuit België stroomt ze naar Breda, loopt als singel, rondom het historische centrum en verlaat als breder geworden rivier, de stad richting het westen, langs CrossMark, het nieuwe stadsdeel in ontwikkeling. De betekenis van de rivier voor de stad groeit, zowel in het centrum van de stad, waar de voormalige gedempte stukken worden terug gebracht, als bij de ontwikkeling van CrossMark. De ruimte rondom de rivier wordt klaargemaakt voor een nieuwe stad.

Uit het Toekomstperspectief 't Zoet: De Mark is ook de drager van 't Zoet, een (centraal onderdeel van de) verbinding van Zundert tot de Spinolaschans. De historie en het verdwenen erfgoed (o.a. de bestaande funderingsresten van de silo's en de fabrieksgebouwen) zijn een rijke inspiratiebron. Ze dagen de verbeelding uit en herbergen boeiende gebiedskenmerken. De Green Golden Mile (linkeroever) staat in directe verbinding met de binnenstad, langs BAAI Breda e.o., via de Nieuwe Prinsenkade en de Nieuwe Haven. Bredanaars hebben in 2040 het verleden, heden en de toekomst op loop- en fietsafstand. Het nieuwe waterfront bruist vanwege de activiteiten die vanuit de gebouwen als vanaf de waterzijde worden georganiseerd.

Maar wat is de betekenis van deze rivier voor de stad en de nieuwe ontwikkelingen? De doorstroming van de rivier biedt een nieuw cultureel perspectief op de verandering van de stad. Dat vraagt om een onderzoek. Welke verhalen zijn er te vertellen over de Mark? Wat zijn de persoonlijke ervaringen van Bredanaars met de rivier? De stad wil van alles van de Mark, wat wil de Mark van de stad? Met de activiteiten in *Liefde voor de Mark* maken we de cultureel artistieke betekenis van de rivier en haar omgeving zichtbaar en beleefbaar en leveren inspiratie voor een duurzame en culturele ontwikkeling van het stadsdeel.

Programma 2024

Kunstcafé's on tour

Vanaf maart brengen we met vier wandel-kunstcafé's mensen in beweging. Groepen van circa 20 mensen worden uitgenodigd om tijdens een wandeling langs de Mark en al varend over de Mark aan de hand van een thema verhalen, kennis, ideeën en dromen over de toekomst van de rivier te delen. Ieder wandelcafé wordt samen met verschillende (culturele) partners georganiseerd.

Coming Soon

Er komt iets aan. Coming Soon, wat ooit een belofte was, wordt een waarschuwing. Coming Soon vertelt het verhaal van een klein arm kustplaatsje. Dat wat het plaatsje aantrekkelijk maakte, is het uitzicht op de zee. Coming Soon is een apocalyptisch verhaal vol absurde beelden over mensen en hoe ze omgaan met het einde. Gespeeld met en door billboards op een braakliggend stuk Brabantse grond. De locatievoorstelling Coming Soon wordt in de laatste weken juni in Park t Zoet gespeeld.

[COMING SOON - Bureau Pees](#)

Mark de Rivier

Het project *Mark de Rivier* vormt het hart van het jaarprogramma. Kunstenaarsgroep *Observatorium* gaat al wandelend en varend tussen Grote Kerk Breda en CrossMark *met jong en oud, deskundig of passant*, in gesprek en aan de slag met de verandering van de omgeving, de betekenis van het water in de stad en het belang om deze als vrije culturele ruimte te behouden. In augustus en september komen alle bevindingen, verhalen en ideeën samen op een *drijvend kunstwerk* op de Mark waar bezoekers de Mark zelf kunnen ervaren. *Mark de Rivier* maakt de liefde van Breda voor de Mark zichtbaar, is een pleidooi voor behoud van vrije ruimte en brengt een ode aan de kwartiermakers. Het kunstwerk meert aan en wordt op het droge getild. Krijgt het een (nieuwe) functie of wordt circulair afgebroken? Het leeft in voort als een baken of als een bijzondere herinnering.

[Kunstenarsgroep Observatorium](#) werkt sinds 1997 aan kunst in de openbare ruimte en place-making. Observatorium staat voor kunstwerken die je de verbeelding in het publiek domein laten ervaren en je verleiden tot een moment van stilstand en onverdeelde aandacht voor de wereld eromheen. In de overlappings van stedenbouw, landschapsarchitectuur, architectuur en kunst dragen de kunstwerken bij aan het creëren van nieuwe betekenis en gebruik voor plekken en omgevingen in transitie. De werken zijn altijd bedoeld voor meerdere doeleinden die verband houden met de omgeving, ze trekken mensen aan vanwege het uitnodigende en genereuze karakter. Vast onderdeel in de meestal grootschalige projecten is het betrekken van omwonenden en het bewustzijn van de betekenis van cultuur en de toekomst te vergroten.

Samenwerking BredaPhoto: Journeys

Het thema *Journeys* van BredaPhoto 2024 nodigt uit om tot samenwerking in Mark de Rivier met het drijvende kunstwerk als locatie, maar ook in een project dat slaat op de culturele toekomst van CrossMark.

Waar gaan we voor

Liefde voor de Mark is een uitnodigend kunstprogramma voor een divers publiek dat mensen verleidt om 't CrossMark gebied te ontdekken en hen bij de toekomst van hun stad betreft. Een kunstprogramma dat een andere blik werpt op de ontwikkeling van Breda, met aandacht voor de behoefte aan ruimte voor makers. Samenwerking met makers en (culturele) partners staat voor ons voorop. Samen met deze makers, initiatieven en organisaties in het gebied en in de stad wil CrossArts een brede beweging op gang brengen om ook na 2024 aandacht te blijven voor de zachte kant van stadsontwikkeling.

CrossArts verovert ruimte voor kunst en cultuur en werkt mee aan de groei van Breda.